

שינויי בהרכב הבג"ץ

הרכב בג"ץ שדן בעתירות נגד חוק טל, הוחלף בחטף ברגע האחרון. תחת השופטים שהביעו עמדה מוצקה בעד החוק, מונו שופטות אנטי-דתיות, שמסקנותיהן העוינות ידועות מראש ● **הנשיאה ביניש, לא שמעה כנראה על המונח 'הפרדת רשויות' והצהירה במהלך הדיון: 'הממשלה יוצאת לחופש'** ● **וגם, הנציגות המוניציפאלית של התנועה הקדושה, מקבלת 'חינוך אירופאי' ולומדת באבו-דיס פרק בהלכות 'הפרדה'**

ישבו שלושה גברים, השופטים: אדמונד לוי, יורם דניצ'גר ואשר גרוניס, ואילו בהרכב החדש, שהורכב ימים אחדים לפני הדיון, על ידי הנשיאה ביניש, יושבות שופטות בלבד: אילה פרוקצ'יה, עדנה ארבל, ובראשו, עומדת הנשיאה ביניש.

מהותית – שלישיית השופטות המהוללות, ובפרט הנשיאה ביניש, ידועות בעמדותיהן הלעומתיות כלפי עניינים, הנוגעים לציבור החרדי בכלל ובחורי הישיבות בפרט. לעומתן, שלושת השופטים, ובמיוחד אדמונד לוי היושב על משבצת 'השופט הדתי' וכן אשר גרוניס, הינם בעלי עמדות מתונות בהרבה, ככל שמדובר בשמירה על זכויות האלמנטריות של מגזר המיעוט החרדי.

יתירה מזאת, יש מבין השופטים והשופטות, גם כאלו שכבר הביעו בעבר את דעתם השיפוטית ה"אובייקטיבית", באותה סוגיה ממש. היה זה, כאשר שנה וחצי לפני תום המועד לתוקפו של חוק טל המקורי, דן בג"ץ בעתירתם של אותם עותרים סדרתיים, כנגד הסדר הדיחוי שעוגן בחוק טל. שלא במקרה, הן השופט אשר גרוניס מחד, והן הנשיאה דורית ביניש והשופטת אילה פרוקצ'יה מאידך, ישבו באותו הרכב והכריעו כנגד העותרים.

אלא שנימוקיהן של שתי השופטות, היו שונים בתכלית מעמדתן של השופט. גרוניס הבהיר, כי עמדתו היא עקרונית: "עלינו לזכור", הוא כתב בהכרעת הדין, "כי זכות היתר ניתנה לקבוצת המיעוט באמצעות הכרעה דמוקרטית שנתקבלה בכנסת. משמע, קבוצת הרוב, היא זו שהחליטה ליתן את זכות היתר לבני קבוצת המיעוט", הסביר גרוניס בעגה שיפוטית, מדוע לדעתו חקיקת חוק טל, אינה מפלה. ויש גם המשך: "לא הוכח שגיוסם של בני הישיבות לצבא יקטין במקביל, באופן יחסי ובצורה נקודתית את הנטל על מי מבין קבוצת הרוב", דחה השופט את הטענה, שכביכול הדיחוי שמקבלים בחורי הישיבות גורם לכך, שחיילי המילואים נושאים בנטל כבד יותר. השורה התחתונה לדידו של גרוניס, הייתה ברורה: "כאשר לכל אלה מצרפים אנו את העובדה שהחוק הינו פרי של פשרה חברתית, אין מקום לקבוע כי בטל הוא. אין זה מתפקידו של בית המשפט לשמש כאפוטרופוס לבני קבוצת הרוב ולהוציא עבורם את הערמונים מן האש", לאמור, החוק תקף, ללא כל הסתייגות שהיא.

לביניש ופרוקצ'יה לעומת זאת, הייתה עמדה שונה בתכלית. כזאת הקרובה לעמדת העותרים, קירבה מסוכנת. את המושג 'תורת אומנותו' הגדירה ביניש, כ"ניצול והעדפה של קבוצה אחת על חשבון רעותה", לא פחות. בהמשך דבריה בפסק-הדין, הסיקה השופטת

המשפט, עליהם ישבו אנשי תנועת "גיוס לכולם", בעת שנציג הפרקליטות עו"ד ליכט, הגן על עמדת המדינה בסוגיית חוק טל. בניגוד לנהוג במקרים "בלתי הולמים" כגון אלה, לא סילקה הנשיאה ביניש את 'מבזי ביהמ"ש' מהאולם באמצעות סדרני משמר בתי המשפט, ואפילו הערה מתבקשת לא נשמעה מכיוונה. לרגע נראה היה, שהיא מצטרפת לחבורה הצוחקת, בחדווה יתירה.

מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן, ישב בשעתו בביתו ברחוב חזון איש 5, וקרא קפיטלאך תהילים, בעת שהארכת 'חוק טל' עמדה על סדר יומה של הכנסת. לא חקיקה דתית בעלמא, הייתה מונחת על הכף, אלא גורלו של עולם התורה כולו. בכנסת, התרוצצו החברים החרדיים ועשו נפשות להארכת החוק, מתוך תחושה שמדובר בחקיקה של להיות או לחדול. תפילה עושה מחצה, החוק הוארך בחמש שנים. בחדרו הצנוע של ראש הישיבה, ולהבדיל בין הקודש לחול, בלשכותיהם המרווחות של הנציגים החרדיים בכנסת, נשמעה אנתת רווחה. לפחות לחמש השנים הבאות, ישרור כאן שקט. סברו נציגינו. סברו וטעו.

לא לחינם אמרנו תפילה עושה מחצה, ומחצה בלבד, שכן במדינת ישראל הדמוקרטית, לא נבחרה הציבור הם שקובעים את הטון. למחוקקים לא שמורה זכות המילה האחרונה. כצפוי, העותרים הסדרתיים כנגד קיום עולם התורה, מיהרו לפנות לבג"ץ. מי ומי בעותרים? עו"ד רסלר - שאת שמו המשפטי רכש על גבם של בני הישיבות. אברהם פורז - שחברו למפלגת שונאי החרדים שינוי, הוספד השבוע גם על ידי אחדים מתוכנו (מדוע ולמה? למספידים פתרונים ולא לנו), ועוד גופים נוספים וחרבי-כנסת, שהמכנה המשותף שלהם אחד הוא: הכה את החרדים, ועתור לבג"ץ. מכאן ואילך, חזקה על שופטינו שידאגו להשלים את מלאכת המכה בפטיש.

ביום חמישי שעבר נערך הדיון, ומגמת השופטות שישבו בהרכב בראשותה של הנשיאה דורית ביניש, הייתה ברורה. אם לשפוט על פי הלך הרוח באולם, הן על כס השיפוט והן בספסלי הקהל, הרי שהחרדים, ולא העותרים, צריכים להיות מודאגים.

לא רק מהאווירה ששררה באולם במהלך הדיון בעתירה, עלינו להיות מודאגים, אלא גם, שלא לומר בעיקר, מההלך הבלתי שגרתי שקדם לו. גורם בפרקליטות המדינה, הפנה את תשומת ליבנו לעובדה המוזרה, ולפיה, ימים ספורים לפני שהחל בג"ץ לדון בעתירה, הוחלף ההרכב שאמור היה לדון בה. אקט טכני במהותו, אולם בנדון דנן מדובר בהרבה יותר מכך.

טכנית - בהרכב המקורי, שנקבע זה מכבר,

מעשי של מועד פרישה מהקואליציה, אם וכאשר. בכל הנוגע לדידה של ש"ס, תשאלו את ראש עיריית ביתר עילית רובינשטיין מה פשר התחייבות שאין מועד קצוב בצידה. כאשר לברק, ניתן לפנות לאופיר פז-פינס, אוד מוצל מברק, שבאזונו עוד מהדהדת התחייבות פומבית אחרת של יו"ר העבודה, לפרוש לאחר מסקנות דו"ח וינוגרד הסופי.

אז נכון, המציאות הפעם מורכבת הרבה יותר. ברק לא יוכל להרשות לעצמו להצטייר כזוגגן חסר תקנה, ועבור ש"ס, הקצבאות הן הציאנס האחרון להצטייר כמובילת אג'נדה חברתית. אבל, קחו נשימה עמוקה, לשתי השותפות הקואליציוניות יש אינטרס ברור לסחוב זמן. לאור מצבו של ברק בסקרים, אין לו כל סיבה למהר, ועל רקע הבחירות ההולכות וקרבות לרבנות הבינה, אין לש"ס כל עניין לפרק דווקא עכשיו את החבילה. לילדים הרי צריך לדאוג, אם באמצעות קצבאות ואם במסגרת משרות.

בינתיים 'מדברים בחירות' – לרבנות ירושלים, ולמועצת הרבנות הראשית. והבחירות לכנסת מה יהא עליהן? אם בתחילה דובר על תמיכה בהצעת חוק טרומית לפיזור הכנסת בטווח של שבועיים, כעת כבר מדברים על האופק הרחוק שאחרי חג השבועות. הבחירות אומנם תוקדמנה, אך שתי המפלגות יעשו הכל כדי שההקדמה תהיה מאוחרת, ככל שניתן.

אסור לשכוח, שאולמרט עצמו לא אמר את המילה האחרונה. גם אם מדובר בגברא קטילא, הרי שכמו ירדו טומי לפיד, הוא ממשיך לעורר רעש גם מהקבר. 'תקנון קדימה', שנתפר כחליפה התואמת למידותיו של שרון, ובוצר לאחר מכן כשכפ"ץ המגונן על הראש המחליף אולמרט, מותיר אותו כמת-חי. כולם יודעים שפוליטית, לקדנציה הבאה הוא גמור. אולם כל עוד הכנסת הנוכחית מכהנת, הקלפים, לפחות בתוך מפלגתו שלו, בידי. ירצה, יקדם את הפריימריז וייתן לתנועתו מרווח נשימה. לא ירצה, יכפה את נוכחותו על חבריו, עד לרגע האחרון. שכן על פי תקנון קדימה, בלא הסכמת היו"ר, תתקיימנה הבחירות הפנימיות בין ישישים לתשעים יום לפני הבחירות לכנסת. נקל לשער מה יהא גורלה של התנועה בתרחיש שכזה. משני צידיה, יתייצבו היו"רים הנבחרים ברק ונתניהו, בעוד בקדימה, תהא יד איש באחיו. אם רק ירצה להתנקם בחבריו שמפנים לו גב, יוריד אולמרט את קדימה ביגון שאולה. (בחולם, ומי יודע, אולי גם בשורוק)

מוריד הטל

קולות צחוק רמים, נשמעו מספסלי בית

אין כמו הכרומטר התקשורת הישראלי, כדי להבחין בין חדשה מרעושה לבין הכרות סרק. בסבב הטלפוני שהתקיים ביום שני השבוע בין חברי מועצת החכמים של ש"ס, הוחלט על מה שכבר ידוע: ש"ס תתמוך בחוק להקדמת הבחירות, אם לא יוגדלו הקצבאות. בלב הפריים-טיים, במהדורות הערב של אותו יום, תפסה החדשה המרעושה מקום שולי. הודעתו של ברק מלפני שבוע וחצי, תפסה מקום מרכזי ממנה.

יו"ר ש"ס אלישי כמו צפה זאת כחודשיים לפני הפסח, כשהבהיר כי מבחינתו, את הקניידלאך לביל סדר פסח, צריכה ש"ס לאכול מחוץ לקואליציה. במוקדם או במוקדם יותר, העריך אז ישי, הבחירות תוקדמנה, ולפיכך על ש"ס להקדים את ה'עבודה', ולא להיות מובלת על ידה.

הסוף ידוע. ש"ס נותרה בממשלה, ובשבוע האחרון מצאה עצמה מובלת באף על ידי ה'עבודה'. ומה לא עושים כדי להשתחרר מהלפיתה הברקית? מזכירים נשכחות, כי ש"ס היא זו שהצהירה לראשונה שתפרוש על רקע הקצבאות. בתקשורת, אפעס, זה לא ממש תפס. מה לעשות, ואיומים לא ממומשים, נשמעו מפיה של ש"ס לרוב במשך חצי השנה האחרונה, משא-ומתן על ירושלים והקפאת הבנייה בביתר, הן רק דוגמא.

אם תזכורת לא עוזרת, אמר מי שאמר, אפשר והחלטת מועצת החכמים תעשה את שלה. הכוונה הייתה לכנס את ה'מועצת' ביום רביעי, אלא שהתוכנית ירדה מהפרק לאור יציאתו של ראש הממשלה לחו"ל. גם ניסיון לכנס את החכמים בשעות אחר-הצהריים של יום שני, נדחה על הסף. לא מצמידים אקדה (גם אם אקדה קפצונית), לרקתו של ראש ממשלה, בשעה שהוא אורז את מזוודותיו, בדרך לשדה התעופה. פטור בלא כלום אי אפשר, וכך בא לעולם הסבב הטלפוני המתקשר, שהתקיים ביום ראשון בערב, ובסופו באה לעולם חדשה מרעושה. כאילו לא ידענו שאם העבודה והליכוד יתמכו בהקדמת הבחירות, לא תיוותר לש"ס כל ברירה אחרת, אלא לצרף את תמיכתה. וכי מה תעשה התנועה הקדושה, תיוותר מאחור, כאחרונת תומכיו של ראש הממשלה?

ש"ס ניסתה להוביל, לא בהצלחה יתירה. מה לעשות ובמחוזותינו הכל עניין של טיימנג. הודעת פרישה מעורפלת, כמו חקירה נגדית של עדות מבולבלת, עושות את שלהן, כל עוד הן מתבצעות במועד הנכון, ולא ברגע שאחרי.

הצד השווה שבהודעת ה'מועצת' ובהודעתו של ברק, בשתייהן אין דד-ליין